

آزادی اقلیتها

در

فعالیت‌های اجتماعی

قابل تردید نیست که اصل تعاون و همکاری از پایه‌های اصلی تکون جامعه و گرایش آن بسوی نظم و تکامل بشمار میرود و هرچه افراد و گروه‌های تشکیل دهنده جامعه اراده و نیروی بیشتری در راه تعاون و گسترش روح همکاری نشان دهند به‌مان اندازه بر قدرت و نظم جامعه افزوده شده و سرعت بیشتری در راه تکامل خواهد یافت .

اقلیت‌های مذهبی گو اینکه دارای عقیده و آرمان و هدف متخالفی با جامعه مسلمین باشند ولی از آنجا که مسئولیت تشکیل جامعه متحده و زندگی مشترکی را در قلمرو حکومت مسلمین پذیرفته‌اند از این رو در حقیقت بصورت گروه و عضوی از این جامعه متحده بزرگ درآمده

و طرفین معاهده باصول این زندگی مشترك توافق و تعهد نموده اند. این روی این اصل طبیعی که از سنتهای ضروری اجتماعی است مسلمین در زندگی اجتماعی خود با صحنه وسیعتر و روابط افزونتری روبرو میشوند که از شرکت اقلیتهای متعهد در زندگی اجتماعی آنان و تکون جامعه متحده بزرگ اسلامی ناشی میگردد.

بدین ترتیب اصل تعاون نیز با گسترش دامنه جامعه اسلامی و توسعه روابط و تشکیلات اجتماعی مسلمین میدان بزرگتری می یابد و نگزیر سراسر جامعه متحده بزرگ اسلامی را فرا میگیرد.

با توجه باین بیان میتوان گفت که لزوم گسترش تعاون و روح همکاری در روابط اجتماعی مسلمین با اقلیتهای مذهبی متعهد خود از آثار طبیعی و قهری انعقاد پیمان مشترك در قرار دادنامه بوده و باید آن را از مقتضیات ضروری واجتناب ناپذیر عقد ذمه بشمار آورد.

بهايت ، مطلبی که در اینجا باید مورد بررسی قرار گیرد این مسئله است که اصل تعاون در چه راهی و برای چه مقاصدی باید منظور گردد؟

در اینجا ما بار دیگر باصل مطلب و نقش تعاون در بنیانگیری و تکامل جامعه باز میگردیم تا در باره مجری و هدف تعاون بطور کلی بمنظور روشن شدن پاسخ این سؤال - بررسی کوتاهی بعمل آوریم. بی شك تعاون در يك جامعه در هر مسیر و بخاطر هر هدف و مقصودی باشد نتیجه اش قدرت بنیانگیری جامعه و پیشرفت و نمو آن در

(۱) اصل تعهد زندگی مشترك مفاد قرارداد ذمه است که از نظر اصل

حقوقی جز در موارد خاص قابل نقض نمیشود

راه همان هدف و مقصود خواهد بود .

اگر افراد و گروههای تشکیل دهنده جامعه در راه خیر و صلاح جامعه و منافع فردی و اجتماعی و تندرستی و تأمین زندگی شرافتمندانه در سطح عالی انسانی از نیروی تعاون و روح همکاری بهره گیرند گرایش پیشرفت و تکامل و رشد جامعه نیز بسوی همین هدف خواهد بود .

و هرگاه افراد مزبور با سود جوئی از روح تعاون دست بدست هم داده و در سوق جامعه بسوی فساد و موجبات بدبختی و انحراف از اصول اخلاق انسانی همکاری نمایند آرد این تعاون نیز جز ترقی معکوس و تکامل در مادون صفر و پیشبرد آلودگی و فساد و انحراف بیشتر جامعه نتیجه دیگری در بر نخواهد داشت .

و همچنین در جامعه ای که روح همکاری در راه کامجوئی هر چه بیشتر از لذائذ مادی و تأمین بیشتر نیازمندی های جسمی بکار رود و هدف تعاون در به زیستی مادی و تمتع از مظاهر و بهره های مادی خلاصه شود و نیروهای فردی و اجتماعی در تحقق بخشیدن باین هدف گیل گردد چنین جامعه ای در مراتب کمی و کیفی همان هدف رشد و تکامل خواهد یافت .

ولی اگر توده متشکلی از انسانها جامعه ای بوجود آورند که در کنار مقاصد مشروح جسمانی و تمتع از مظاهر زندگی و به زیستی مادی هدفهای اصیل معنوی و ئیدئوژیکیک بالآخره اخلاق و نیازمندیهای معنوی انسانی را مورد توجه قرار دهند و هم آهنگی کاملی بین این دو هدف

همانند هماهنگی روان و تن - بر قرار نمایند و از روح تعاون در تأمین و گسترش این اهداف نیره بگیرند تکامل حقیقی جامعه و رشد انسانی آن در سطحی عالی و متناسب با مقام منیع انسانیت تحقق خواهد یافت .

طرح چنین جامعدای را اسلام با مقیاس انسانیتر و واقعیتتری بتوده - های وسیع انسانی عرضه داشته است و متناسب با هدفهای 'اصیل این چنین جامعه بر تر اصل تعاون را بصورت جامعی در دو مرحله هماهنگی زندگی (مادی و معنوی) گسترش داده و بدینترتیب بر ارزش انسانی این اصل ضروری حیاتی افزوده است .

منطق قرآن در باره اصل تعاون

علیرغم وضوح اصول مسلمة و سنتهای ریشه دار اخلاقی و اجتماعی و حتی آنچه که مربوط با فرینش جهان میباشد اشتباه در تفسیر این اصول و سنتها معمولاً برای انسانها اجتناب ناپذیر بوده است و اختلافات فراوانی که در این زمینه مشاهده میشود بهترین گواه این اشتباه و انحراف فکری میباشد .

قرآن در هر مورد که توجه بشر متفکر را باین اصول و سنتها معطوف میدارد بیشتر بهمان نکات مبهم و جهالتیکه مورد اشتباه و اختلاف قرار گرفته عنایت مبذول میدارد و رمز این مطلب نیز ناگفته گاه لا پیدا است .

در زمینه اصل تعاون نیز قرآن هدف و راه و مجرای آنرا نشان

میدهد و برای آن ارزش اصیل منظور نمیدارد و برای ارزیابی این اصل و سنت طبیعی اجتماع ارزیابی هدف و مجرای آنرا ضروری میدانند. در موردیکه تعاون در راه هدفهای شرافتمندانه و انسانی و سعادت اجتماع بکار می‌رود بصورت يك وظیفه عمومی مورد توجه قرآن قرار می‌گیرد و در جائیکه در مجرای فساد و انحطاط انسان و اجتماع مورد سود جوئی واقع میشود قرآن با دستوری اکید آنرا مردود و حرام معرفی میکند :

«و تعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب» (۱)

با یکدیگر تعاون و تشریک مساعی کنید اما این همکاری شما در راه گسترش نیکیها و پرهیزکاری و پاسداری از قوانین و احکام الهی و نشر ایمان و عمل صالح بر اساس تقوی باشد و هرگز در گناه و بدکاری و آلودگیها و انجام کارهایی که انحطاط و فساد و تباهی را دنبال می‌آورد و نیز در راه ستمگری و تجاوز بحقوق دیگران و سلب امنیت از جان و مال و ناموس مردم تعاون و همدستی ننمائید و از این نوع همکاری سخت پرهیزید که خداوند برای مرتکبین چنین گناه مجازات سختی منظور داشته است .

قرآن در این آیه تعاون شایسته اجتماع انسانی را در راه «بر» و «تقوی» محدود نموده و در آیات دیگر این دو هدف عالی را بصورت روشنتری توضیح داده است در آیه زیر «بر» و «تقوی» را چنین بیان

نموده .

« لیس ان تولوا وجوهکم قبل المشرق و المغرب ولكن البرمن

آمن بالله والیوم الاخر و الملائكة و الكتاب و النبین .. (۱)

برو نیکوکاری این نیست که روی خود را بسمت مشرق و یا

طرف مغرب بگردانید (و اینگونه توجه ظاهری را هدف اصلی دین

بدانید و بخاطر تغییر قبله مسلمین بسوی کعبه آنهمه جنجال پیدارید

نیکوکار آن کسی است که بمقدسات و واقعیات دین : بافریدگار جهان

و روز واپسین و فرشتگان و کتاب آسمانی و پیامبران ایمان آورد و در

عمل نیز احسان و نیکوکاری را پیشه خود سازد :

از اثرات خود با وجود علاقه و دل بستگی که بدان دارد (یا بخاطر

دوستی خدا) بخوبی شاون دادن و پیمان و مستمندان و راه ماندگان

و سائلین و در راه آزادی بندگان احسان نماید و نماز را پیا دارد و ذکوة

را پیردازد و از نظر اخلاقی نیز پابیند عهد و پیمان باشد و بقراردادها

و پیمانهاییکه منعقد میکنند وفادار گردد

و در حوادث ناگوار و بیماری و گرفتاریها و نیز در حال جنگ

استقامت و برد باری پیشه کند اینان کسانی هستند که در ادعای بر و

ایمان خود راستگو هستند و اینان بحق پرهیزکار و انسانهای با تقوی

میباشند .

امنیت مفهوم تعاون اصیل انسانی که قرآن جامعه بریت را بسوی

آن میخواند و تکامل و رشد و سعادت حقیقی را در سایه آن تضمین

مینماید .

تعاون در سطح جهانی

تعاون بدان معنی که قرآن دستور میدهد و در راهی که جامعه را بنیکیها و روح پرهیزکاری - آنطور که در ذیل آیه بیان شد میکشاند اختصاص با افراد مسلمان و روابط خاص جامعه مسلمین داشته و در يك سطح وسیع جهانی و در مقیاس جامعه بزرگ بشری مورد تأکید آئین مقدس اسلام قرار گرفته است .

اسلام این وظیفه را بعنوان يك مسئولیت عمومی همه توده های بشری - با تمام اختلافات فکری و عقیدهای و نژادی مسلکی و که در میان آنان حکمفرماست - تلقی نموده و نه تنها بمسلمانان بلکه بپیر آنکه انسان است توصیه اکید کرده که در راه گسترش نیکی و پرهیزکاری از تشریک مساعی - دریغ نوزند .

آنجا که قرآن نیکی و پرهیزکاری را توضیح میدهد زوی سخن با گروههای یهودی و مسیحی است که امور ظاهری - مانند آنکه بهنگام نماز بچه سوئی روکنند - و آنچه را که بعمق و روح ایمان و نیکیهای دین مربوط نیست نیکی پنداشته و بخاطر آن باختلافات دامن میزنند .

با توجه باین نکته و با توضیحی که از منطق قرآن در مورد تفسیر « بر » و « تقوی » بدست آوردیم میتوانیم بوسعت صحنه و میدان تعاون اسلامی در سطح بین المللی بخوبی پی ببریم و نیز باینستلحاق واقف گردیم که تعاون اسلامی يك نوع تعاون بین المللی و در مقیاس جامعه

بزرگ بشری است .

بنابراین ما میتوانیم هدفهای اصیل این تعاون جهانی را از نظر اسلام ضمن چند اصل کلی زیر خلاصه کنیم :

۱ - همفکری انسانها در زمینه مسائل فکری و فلسفه آفرینش جهان و همکاری در کشف حقائق جهان هستی .

۲ - تشریک مساعی بشر در حل مشکلات و مسائل و اختلافات اعتقادی .

۳ - تعاون عمومی در تعلیم حقائق فکری و اعتقادی و گسترش تربیت و پرورش انسانها بر اساس این حقائق .

۴ - همکاری بین المللی در امور خیریه و فعالیتهای عام المنفعه

۵ - تشکیل سازمانهای بین المللی بمنظور مبارزه با فقر و حمایت از مستمندان و درماندگان .

۶ - همدستی در کمک براه ماندگان و حمایت آوارگان .

۷ - مبارزه جهانی با استعمار و نجات افراد و ملتها از یسوع اسارت و بندگی .

۸ - تشریک مساعی در انجام صحیح عبادت و پرستش آفریدگار جهان و خضوع در برابر دستورات آسمانی .

۹ - همکاری در گسترش مبادی اخلاقی و التزام همگانی بوفاداری نسبت به پیمانها و هر نوع تعهدات مشروع

۱۰ - تعاون بین المللی در راه حل مشکلات اقتصادی و سیاسی

جهانی و بمنظور جلوگیری از علل و عوامل گرفتاریها و دشواریها

و حوادث ناگوار و جنگ و خونریزی.

۱۱- همکاری جهانی برای مبارزه با مرض علل بیماری،

۱۲- آمادگی روحی و برد باری در برابر گرفتاریها و شدائد مختلف توأم با هماهنگی در سطح بین‌المللی اصول دوازده گانه فوق و مصادیق دو اصل کلی « بر » و « تقوی » است که قرآن، مسلمین و جهانیان را برای همکاری در گسترش آندو دعوت نموده است.

« و تعاونوا علی البر والتقوی » (۱)

« و تناجوا بالبر والتقوی و اتقوا الله الذی الیه تحشرون » (۲)

و نیز اصول حیاتی مزبور، خود لازمه پی جوئی ایمان و اخلاق فاضله و عمل صالح میباشد که قرآن در آیات متعدد جامعه بشری را را بسوی آن فرا خوانده است (۳)

ناگفته پیداست که تعاون در سطح جهانی و فعالیت‌های مشترک بین‌المللی در زمینه اصول مذکور بنوبه خود در ایجاد تفاهم بین‌المللی و کساحش دادن باختلافات و گرایش عمومی بسوی وحدت و زندگی مشترک توأم با همزیستی مسالمت آمیز و نیز در گسترش ایدئولوژی اسلامی و آشنائی مردم جهان با منطق اسلام میتواند اثر شایان توجهی داشته باشد و این نتایج گرانقدر از جمله هدفهای انسانی اصیلی است که اسلام بسرای

(۱) سوره مائده آیه ۲

(۲) سوره مجادله آیه ۹

(۳) آیاتیکه در آغاز آن با دهن‌آمن و عمل صالحاً، و یا د الذین آمنو و عملوا الصالحات، و نظائر آن شروع شده، بالغ بر صد آیه است که میتواند در توضیح مطلب فوق مفید باشد.

تحقق بخشیدن بآنها از تمام نیروها و امکانات بهره میگیرد .

شرکت اقلیتها در فعالیتهای تعاونی

در جامعه متحده اسلامی که اقلیتها عضو رسمی آن محسوب میشوند تعاون در قلمرو دو اصل کلی . « بر و تقوی » با توجه باصول دوازده گانه مذکور بیش از هر نوع ارتباط دیگری مورد نظر و توجه اسلام میباشد چنانچه اصل تعاون از نظر قرآن در سطح روابط مسلمین و اقلیتهای مذهبی متعهد پیش از هر شرایط و محیطی منظور شده است از این رو اقلیتها میتوانند در فعالیتهای اجتماعی که بمنظور تعاون و همکاری در زمینه اصول گذشته صورت میگیرد شرکت نمایند و با مسلمانان در گسترش اصول مزبور روابط و همکاری نزدیک داشته باشند .

بیشک نقش اقلیتها در این فعالیتهای میتوانند در پیشبرد هدفهای اصل تعاون اسلامی موثر و در ایجاد تفاهم قابل توجه باشد و این راهی است که اسلام در روابط مسلمین با اقلیتها در پیش گرفته و بدان ارزش فوق العاده قائل است .

با توجه بنسکاتی که توضیح داده شد معلوم گردیده که اقلیتها در فعالیتهای اجتماعی سهم بسزائی داشته و میتوانند در فعالیتهای فرهنگی و بهداشتی و طبی و همچنین در انجام خدمات اجتماعی و کارهای عام المنفعه و دستگیری و حمایت از افراد و طبقات مستمند و درمانده و مبارزه با فقر و سایر مفاسد و مشکلات اجتماعی با مسلمین تشریک مساعی نموده و یا خود بطور مستقل در زمینه های مزبور فعالیتهای نثر بخشی

داشته باشند :

شرکت اقلیتها در اینگونه فعالیتها در جامعه متحده بزرگ اسلامی تنها بدانجهت که گروههای مذهبی غیر مسلمان طبق قرار داد ذمه در این زمینه از آزادی بهره‌مند میباشند نیست بلکه خود از نظر اجتماعی مسئولیت زندگی مشترك در يك جامعه متحده انتخابی باید بصورت يك ضرورت تلقی گردد چنانچه از نظر اسلام نیز بعنوان انجام وظیفه و همکاری ثمر بخشی با مسلمین و هدفهای اسلامی مورد توجه شایان قرار میگیرد .

در باره حدود امکانات و آزادی‌های اقلیتها در فعالیتهای اجتماعی نیز باید گفت که هر نوع فعالیت اجتماعی بر اساس اصول دوازده گانه سابق الذکر و نیز هر نوع فعالیتی که میتواند برای بهبود وضع اجتماعی و اخلاقی و اقتصادی جامعه متحده اسلامی مفید و موثر باشد و همچنین فعالیتهاییکه تضادی با مصالح اسلام و مواد قرار داد ذمه و پیمانهای موجود نداشته باشد .

برای اقلیتها چه بصورت انفرادی و چه بصورت اجتماعی و یا همکاری با مسلمین مجاز و آزاد میباشد نظر باینکه بحث در باره شرکت اقلیتها در دستگاه قضائی مسلمین و نیز در هت حاکمه و همچنین بطور کلی در فعالیتهای سیاسی بیشتر بقسمت ممنوع از موهبات مسلمین مربوط میباشد از این رو بررسی این موضوعات را به فرصت دیگر موکول نموده و در اینجا بهمین توضیح اجمالی اکتفا

میکنیم

بدیهی است فعالیت‌های اجتماعی مجاز برای اقلیت‌های مذهبی متعدد با تمام اختصاری که ما در بیان آن مراعات نمودیم در مقام عمل متنی تواند فعالیت‌های مختلف و دامن‌داری را شامل گردد و این فعالیت‌ها متناسب شرائط زمان و مقتضیات عصر متفاوت و قابل گسترش میباشد .

نان ضد سم

آرد برنج ، مغز بادام ، مغز تخم کدو ، مغز پسته و مغز فندق را باهم آمیخته با شیر و شیره انگور خمیر کرده و آنرا نان نمائید، این نان برای سوءهاضمه و رفع سموم کلیه‌ها بهترین غذا است .